

CO ROBIĆ, GDY PRZYDARZY CI SIĘ...

WYPADEK W PRACY TWOJEGO KIEROWCY

Mariusz Skurzyński

Kierowcy zawodowi wykonując swoje obowiązki służbowe, w większym stopniu niż pozostałe grupy zawodowe, narażeni są na zdarzenia potencjalnie wypadkowe i wypadki, w wyniku których mogą stracić zdrowie lub życie. Podpowiadamy jak, w razie zaistnienia wypadku, powinien zachować się pracodawca i jakie procedury należy uruchomić.

Zdarzenie potencjalnie wypadkowe a wypadek przy pracy

Na początku warto wyjaśnić na czym polega różnica między zdarzeniem potencjalnie wypadkowym, a wypadkiem. To pierwsze, zgodnie z wytycznymi dotyczącymi systemów zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy, przyjętymi w 2001 r. przez Międzynarodową Organizację Pracy zostało zdefiniowane, jako „niebezpieczne zdarzenie, związane z wykonywaną pracą, podczas którego nie dochodzi do urazów lub pogorszenia stanu zdrowia”.

Wypadkiem przy pracy, zgodnie z definicją art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, jest natomiast zdarzenie mające charakter nagły, wywołane przyczyną zewnętrzną, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w związku z pracą. Zatem do uznania zdarzenia za wypadek przy pracy muszą wystąpić łącznie wszystkie 4 warunki.

Należy również wskazać, że związek z pracą przy ustalaniu okoliczności i przyczyn wypadku następuje:

- podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika zwykłych czynności lub poleceń przełożonych;
- podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika czynności na rzecz pracodawcy nawet bez polecenia;
- w czasie pozostawiania pracownika w dyspozycji pracodawcy w drodze między siedzibą pracodawcy, a miejscem wykonywania obowiązku wynikającego ze stosunku pracy;
- w przypadku kierowców, często w ramach dojazdu do pojazdu i powrotu do siedziby pracodawcy lub innego stałego miejsca rozpoczęcia pracy (bazy), jeżeli pojazd znajduje się w innej lokalizacji.

Wypadek przy pracy a czas pracy kierowcy

Za wypadek przy pracy są uznane zdarzenia wypadkowe, w wyniku których pracownik uległ wypadkowi przy wykonywaniu czynności zaliczonych do czasu jego pracy. W odniesieniu do kierowców, to które czynności wykonywane przez kierowcę są

jego czasem pracy, określa ustawa o czasie pracy kierowców. Zgodnie z tym aktem prawnym należą do nich:

- prowadzenie pojazdu;
- załadunek i rozładunek;
- czynności spedycyjne;
- obsługa codzienna pojazdów i przyczep;
- nadzór oraz pomoc osobom wsiadającym i wysiadającym;
- niezbędne formalności administracyjne;
- utrzymanie pojazdu w czystości;
- inne prace podejmowane w celu wykonania zadania służbowego lub zapewnienia bezpieczeństwa osób, pojazdu i rzeczy.

Za czas pracy uznaje się również 15-minutową przerwę przysługującą pracownikowi, jeżeli wymiar pracy pracownika w danej dobie wyniósł co najmniej 6 godzin.

Rodzaje wypadków przy pracy

Wypadki przy pracy ze względu na ich następstwa dzieli się na wypadki śmiertelne, ciężkie, zbiorowe lub lekkie.

1. **Wypadek śmiertelny**¹ – za taki uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiła śmierć poszkodowanego. Uznaje się za niego również wypadek, w wyniku którego śmierć poszkodowanego nastąpiła w okresie nieprzekraczającym 6 miesięcy od dnia wypadku. W myśl powyższego, za wypadek śmiertelny przy pracy uznamy zdarzenie, w wyniku którego pracownik w dniu zdarzenia odniósł uraz, który w chwili wypadku wypełniał warunki uznania go za wypadek ciężki, jednak w następstwie powikłań w okresie nie dłuższym niż wskazane 6 miesięcy poszkodowany pracownik zmarł, a zgon został jednoznacznie uznany, jako bezpośrednie następstwo odniesionego w wypadku urazu lub znaczącego przyczynienia się do pogorszenia stanu zdrowia poszkodowanego, a w konsekwencji do jego śmierci.

Śmierć pracownika nie zawsze będzie uznana za wypadek przy pracy. Szczególnie często, ustalając okoliczności śmierci pracowników, przyczyną których były nagłe zdarzenia medyczne, jak np. ostra niewydolność krążenia,

Nawet gdy PIP i prokuratura działają już na miejscu wypadku kierowcy zatrudnionego w Twojej firmie, masz obowiązek zgłosić wypadek do PIP i do prokuratury.

zespoły powypadkowe badające te zdarzenia stwierdzają, iż śmierć pracownika nie była wypadkiem przy pracy. Wpływ na taką ocenę kwalifikacji badanego zdarzenia mają zapisy przywołanej uprzednio ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, która w art. 3 definiuje konieczność wystąpienia łącznie 4 przesłanek, w tym charakteru nagłego oraz przyczyny zewnętrznej wypadku. Prace zespołu powypadkowego, jeżeli nie zostaną ujawniona „wyraźna przyczyna zewnętrzna” takiego zgonu, przełożą się na ustalenie, iż śmierć pracownika nie jest wypadkiem przy pracy. Wobec zgonu pracownika w wyniku „zawału” nie można zatem jednoznacznie przyjąć, że jest lub nie jest to wypadek przy pracy. Każde takie zdarzenie winno być poddane szczegółowej ocenie.

Kiedy zawał będzie uznany za wypadek przy pracy? Jeżeli pracownikowi wykonującemu swoje zadania służbowe w wyniku „zadziałania” przyczyny zewnętrznej pogorszy się stan jego zdrowia. Przyczyną taką może być niespodziewany znaczny wysiłek fizyczny (np. dźwignięcie ciężkich przedmiotów) lub stres (np. w wyniku agresji lub przemocy fizycznej). Można więc przyjąć, że każde zdarzenie, które nie nastąpiłoby w wyniku normalnego przebiegu zaplanowanej pracy może zostać sklasyfikowane jako czynnik zewnętrzny wypadku przy pracy.

2. **Wypadek ciężki**² – wypadek przy pracy kwalifikuje się jako ciężki, jeśli w jego wyniku nastąpiło ciężkie uszkodzenie ciała, takie jak utrata wzroku, słuchu, mowy, zdolności rozrodczej lub inne uszkodzenie ciała albo rozstrój zdrowia, naruszające podstawowe funkcje organizmu, a także choroba nieuleczalna lub zagrażająca życiu, trwała choroba psychiczna, całkowita lub częściowa niezdolność do pracy w zawodzie albo trwałe, istotne zszpecenie lub zniekształcenie ciała. Przykładowo utrata (amputacja) przez poszkodowanego kierowcę pierwszego paliczka palca dłoni wypełnia przesłanki do zaliczenia

takiego wypadku przy pracy, jako wypadku ciężkiego. Ciężkim wypadkiem przy pracy może natomiast nie zostać uznane zdarzenie, w wyniku którego doszło do otwartego złamania kości kończyn górnych lub dolnych ofiary, jeżeli następstwem takiego urazu nie będzie naruszenie podstawowych funkcji organizmu, całkowita lub częściowa niezdolność do pracy w zawodzie albo trwałe, istotne zszpecenie ciała. Uraz niepowodujący ww. skutków zostanie uznany za lekki wypadek przy pracy.

3. **Wypadek zbiorowy** – jako zbiorowy określa się wypadek przy pracy, któremu w wyniku tego samego zdarzenia uległy co najmniej dwie osoby. Tytułem przykładu można wskazać, iż za wypadek zbiorowy uznane zostanie zdarzenie, w wyniku którego kierowcy wykonujący jazdę w załodze, w skutek kolizji drogowej doznają np. skaleczeń, potłuczeń lub innych urazów.
4. **Lekki wypadek przy pracy** – za lekki wypadek przy pracy uznać należy wszystkie inne zdarzenia, w wyniku których pracownik doznał urazu, a uraz ten nie wypełnia przesłanek uznania go za wypadek ciężki. Przykładowo, co ma często miejsce w pracy kierowców samochodów ciężarowych o masie pow. 3,5 t., jako lekki wypadek przy pracy określony zostanie wypadek kierowcy „wyskakującego” z kabiny pojazdu (najczęściej w obuwiu innym niż przewidziane do stosowania na tym stanowisku pracy), w następstwie czego pracownik doznaje urazu w postaci skręcenia stawu skokowego.

Działania pracodawcy w związku z wypadkiem pracownika

Wystąpienie zdarzenia wypadku przy pracy nakłada obowiązek odpowiedniego zachowania, mającego na celu w szczególności udzielenie pomocy poszkodowanemu, zabezpieczenie miejsca wypadku, zawiadomienie organów Państwowej Inspekcji Pracy oraz prokuratury (jeżeli jest to wymagane ze względu na kwalifikację zdarzenia, o czym mowa będzie poniżej) oraz przeprowadzenie badania okoliczności i przyczyn wypadku przy pracy. Postępowanie pracodawcy (lub innej osoby będącej w obowiązku), po otrzymaniu informacji o wy-

padku pracownika, według chronologii, powinno polegać na:

1. **Udzieleniu niezbędnej pomocy poszkodowanemu.** Jeżeli stan zdrowia pracownika wymaga udzielenia pomocy medycznej, należy wezwać ratunkowe służby medyczne lub zawieźć pracownika do najbliższego punktu medycznego, gdzie pomoc taka zostanie mu udzielona.
2. **Zabezpieczeniu miejsca wypadku.** Dla osób pracujących na terenie zakładu pracy, realizacja tego obowiązku wydaje się oczywista oraz możliwa do wykonania. Jednak w odniesieniu do kierowców, którzy stale wykonują pracę poza zakładem pracy nie jest to już takie proste. Przepisy regulują tę kwestię bez rozróżnienia specyfiki pracy, a tym bardziej nie dokonują wyłączenia poszczególnych grup zawodowych z zakresu ich stosowania. Stąd też prawo nakazuje, aby zabezpieczyć miejsce, w którym doszło do wypadku, co jest szczególnie ważne przy wypadkach mogących zostać uznanymi za ciężkie, zbiorowe lub śmiertelne. Zabezpieczenie miejsca wypadku polega wówczas na nie manipulowaniu w zakresie zmian ustawień, nastawień urządzeń i maszyn (wyposażenia stanowiska pracy). Odstępstwem od reguły jest m.in. sytuacja, w której należy udzielić pomocy poszkodowanemu pracownikowi (ratować poszkodowanego) lub innej osobie, co wymusza zmianę ustawień tego wyposażenia, np. w razie przygniecenia pracownika, trzeba element przyciskający usunąć. Ponadto, zmiany ustawień na miejscu wypadku można dokonać, gdy zachodzi konieczność ratowania mienia albo zapobieżenia niebezpieczeństwu, np. skażenia chemicznego.
3. **Zawiadomieniu PIP i prokuratury.** Jest to kolejna w hierarchii ważności czynność, jaką pracodawca powinien wykonać w sytuacji wystąpienia wypadku śmiertelnego, ciężkiego lub zbiorowego. Niestety zdarza się, że obowiązek ten, w natłoku emocji wywołanych zdarzeniem wypadku pracownika lub pracowników, umyka uwadze pracodawcy, co może skutkować zarzutem o niezawiadomieniu w terminie właściwego organu o wypadku przy pracy i grzywną w wysokości do 180 stawek dziennych lub na-

wet karą ograniczenia wolności³. W przypadku łagodniejszego potraktowania przez organy prowadzą-

ce postępowanie, przedsiębiorca może zostać obwiniony, w świetle art. 283 § 2 pkt. 6 kodeksu pracy, o popełnienie wykroczenia, ponieważ „wbrew obowiązkowi nie zawiadamia właściwego okręgowego inspektora pracy, prokuratora lub innego właściwego organu o śmiertelnym, ciężkim lub zbiorowym wypadku przy pracy oraz każdym innym wypadku, który wywołał wymienione skutki, mającym związek z pracą, jeżeli może być uznany za wypadek przy pracy (...)”, za co również grozi grzywna w kwocie od 1 tys. do 30 tys. zł.

Należy pamiętać, że nawet jeżeli PIP i prokuratura już działają na miejscu wypadku (zazwyczaj zawiadomione przez policję), nie zwalnia to pracodawcy z obowiązku informacyjnego. Stąd, ze względu na daleko posuniętą ostrożność procesową, nawet jeśli wydaje się to nieco wbrew logice, trzeba wypełnić tę powinność poprzez powiadomienie ww. instytucji. W celu dowodowego zabezpieczenia pracodawcy w zakresie spełnienia obowiązku informacyjnego, zgłoszenie wypadku przy pracy dokonuje się w formie pisemnej. Można tego dokonać za pomocą maila lub poczty tradycyjnej. Zanim jednak pracodawca wypełni kartę zgłoszenia wypadku, należy podjąć próbę powiadomienia powyższych organów telefonicznie, dzwoniąc na numer inspektora pracy dyżurującego w sprawach wypadków w każdym z okręgów PIP.

4. **Powołaniu zespołu powypadkowego do zbadania okoliczności i przyczyn wypadku.** Pracodawca musi powołać zespół powypadkowy, który ma niezwłocznie podjąć działania w celu ustalenia wszystkich okoliczności i przyczyn danego wypadku oraz dokonania stosownej kwalifikacji, czy zdarzenie to zostanie uznane za wypadek przy pracy. Zespół powypadkowy ma 14 dni na dokonanie stosownych ustaleń i sporządzenie protokołu

Kierowcy są szczególnie narażeni na wypadki drogowe, a w ich konsekwencji ulegają urazom lub śmierci.

Za wypadek przy pracy są uznane zdarzenia wypadkowe, w wyniku których pracownik uległ wypadkowi przy wykonywaniu czynności zaliczonych do czasu jego pracy.

ustalenia okoliczności przyczyn wypadku przy pracy dla poszkodowanego lub poszkodowanych.

na miejsce zdarzenia, gdy już jest ono „uprzątnięte” (np. z powodu konieczności przywrócenia ruchu na danym odcinku drogi), a poszkodowany pracownik jest już w szpitalu. Co może w takiej sytuacji zrobić pracodawca? Poprzez powołany do zbadania tego wypadku zespół powypadkowy, powinien wystąpić do służb i organów prowadzących czynności na miejscu wypadku, o udostępnienie dokumentacji – protokołów zawierających opisy, szkice, fotografie i inne zapisane dane, mające wpływ na ocenę zdarzenia.

Narzędziem niezbędnym do właściwego ustalenia przebiegu zdarzenia oraz okresów bezpośrednich przed wypadkiem są zapisy z urządzenia rejestrującego czas jazdy i odpoczynki kierowcy. Zapisy te (elektroniczne oraz już coraz rzadziej używane wykresówki) pozwolą zespołowi powypadkowemu wyciągnąć właściwe wnioski, co do tego zdarzenia.

Wypadek przy pracy kierowcy

Specyfika pracy kierowcy wielokrotnie utrudnia, a wręcz czasami uniemożliwia pracodawcy przeprowadzenie wszystkich wymaganych od niego czynności i działań w razie wydarzenia się wypadku przy pracy. Kierowcy są szczególnie narażeni na wypadki drogowe, a w ich konsekwencji ulegają urazom lub śmierci. Zdarzenia spowodowane na drodze mają miejsce zazwyczaj w dużych odległościach od siedziby firmy, co z kolei powoduje, że pracodawca oraz jego służby przyjeżdżają

1. Porównaj: art. 3 ust 4 ustawy z 30 października 2002 o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U z 2017 r. poz. 1773, z późn. zm.)
2. Porównaj: art. 3 ust 5 ustawy z 30 października 2002 o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U z 2017 r. poz. 1773, z późn. zm.)
3. Art. 221 kodeksu karnego

AUTOR

Mariusz Skurzyński

Ekspert OCRK w zakresie PIP,
specjalista ds. BHP

